

Megjelen minden második napon
kedd, csütörtök és szombat este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Ujhely, főtéér 9. szám.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Apró hirdetéseknel minden garmond szó
4 fill., vastagabb betűkkel 8 fill.

Nyilttérben minden garmond sor 30 fill.

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP.

ifj. Meczner Gyula
főszerkesztő.

Bíró Pál
felelős szerkesztő.

dr. Hám Sándor
főmunkatárs.

Előfizetési ára:

Egész évre 12 korona, félévre 6 kor,
negyedévre 3 kor.

— Egyes szám ára 8 fillér. —

Hirdetési díj:

Hivatalos hirdetéseknel minden szó után
2 fill. Petit betűnél nagyobb, avagy disz-
betűkkel, vagy kerettel ellátott hirdetések
térmeték szerint egy négyszög centim.
után 6 fill. — Állandó hirdetéseknel ár-
kedvezmény.

A kivándorlásról.

Írta: Demeter János.

— márc. 15.

I.

Egész népvándorlás indult meg Magyarországból és sokan azok közül, akik kénytelenek szegénységük s anyagi tehetségük hiánya miatt itthon maradni, irigy szemmel néznek azok után, akik e régen boldog tejjel-mézzel folyó országot elhagyhatják, hogy boldogabb hazát, jobb módot keressenek. A kivándorlás, már valódi nevén inkább *népvándorlás*, a felajdulás miatta országszerte hangzik állandóan és általános. S hogy a hazát elhagyni már szinte kioldhatatlan szomjára vált éppen vármegyénk és a hegyvidék egész szomszédos területén is, önként érthető, hogy ez ma a legégetőbb probléma. Ezt okosan megoldani, csökkenteni s a lehető minimumra alászállítani nemzeti érdek, hazafias kötelesség.

Mert hajh! a költő vágya: „Itt élned és meghalnod kell!” — nem igen visszhangzik többé a szivekben. A haza többé nem az a szent föld, amely eddig volt. Igézete, varázsa oszladozik, akár a pára. A haza ma már a kivándorló előtt csak egy puszta földdarab. Ezren és ezren, évente átlag 50,000-en ragadják meg a vándorbotot s búcsútlan itthagyják azon szentelt, imádott helyet, hol először pillanták meg az Isten kék egét, ezt a földet, mely táplálta őket s szárnyakat adott a repülésre.

Síralmas látvány az, amikor a háza szülőttei vándorbottal kezükben, tarisznyájában a pénzzé tett vagyonkájával, megindul a tengerentútra messze, ismeretlen, soha, nem látott földre. Viszik, úzik, hajtják oda keserű emlékei, nyomorúságai; elviszi olcsó árucikk gyanánt kincseket érő munkáserejét, hogy azzal idegen népet szolgáljon, idegen uralom megerősítésén dolgozzék; hogy az idegenben elsenyedjen s az édes anyaföldtől sokan örökre elszakadjanak.

És teszi ezt öntudatosan, mérhetetlen lelki és testi fájdalommal! Mert a magyar paraszt rendkívüli, szinte ideálisan fanatikus szeretettel függ honi szülőföldjén; nyomorog, éheznek s nélkülöz a végletekig, fájó szívvvel lépi át a határt s mihielyt egy kis pénzecske tette szert azonnal visszamegy falujába ahol gyermekkorát, ifjúsága szerelmes napjait töltötte s ahol örök pihenésre fogják majd tenni. És ez nem is csoda! Mert hisz aki ismeri a nép etikáját, a természet-től öröklött természetét, hajlamát

belátja, hogy ezen határtalanul meleg ragaszkodás a honi rögöz, a dolog természetében fekszik. A parasztbirtokos öntudatlanul is a legjobb hazafi. „A maggal együtt — mondja szépen Tocqueville — *beássa szívet is a földbe!*” Azon barázda-hant, melyet a nagy világ magáénak mondhat, szívet büszke önértéssel tölti el; a röögő mindennap verejtékével öntözi és lassan-lassan a legszorosabb szerelmi viszony fejlődik ki közte és földje közt, melyet csak kimondhatatlan szenvedések keserősége szakíthat meg. — Hisz oly édes a hazai föld gyümölcse, s habár északon krumplit és zabkenyeret eszik is évszámra a szegény tót és nagy a nyomorúság mindenféle s húshoz legfeljebb évente kétszer jut, de ő ezért nem panaszkodik! Csak akkor kezd panaszkodni, mikor már elfogyott a krumpli, a zabkenyér, s midőn a haza nem veszi észre nyomorgó gyermekeit, — ezek meg nem birják tovább a terheket, a koplalást, felkerekednek s mennek messze-messze — tengeren túlra. S keserves könyeket hullatva, fájdalmas sirásukkal betöltve a völgyeket s a rónát, itt hagyják a földet, mely csak keserőséget termelt számukra; a falucskát, melyben csak a szegénység terhét érezték, s nem az élet apró örömeit élvezték; az otthon, mely csak a bánat, a nélkülözések tanyája volt; a szülőket, a rokonokat, barátokat, ismerőseket, kik tehetetlenül állottak a pusztuló honfitárs mellett.

S a haza, az állam kénytelen futni engedni munkás tagjait, most már erősebben karolva fel a kérdést, fájó szívvvel kénytelen nézni azt a devastációt, melyet a kivándorlás immár 20 év óta okoz a haza éppen azon vidékein, amelyek a fajmagyarság természetes védőbástyáit és határőrségét képezik, aminthogy ezer éveken át hűségesen és engedelmesen adóztak vér- és pénzben s törhetlen hazaszeretettel. Magyarország legujabb történetében alig van ehhez fogható hasonló jelenség, mely annál megdöbbentőbb, mert ime legujabban már nemcsak a felvidék mostoha területe szolgáltatja a kivándorlókat, hanem a gazdag délvidék is. Ott is éheznek, nyomorognak az emberek, ott sem tűrnek már tovább s futnak a kalászos rónaságról az ismeretlen idegenbe: Amerikába.

Tagadhatatlan tény hogy szegények voltak, lesznek s vannak mindenütt, bármily helyzetben legyen is az ország, avagy egyes országrész anyagi állapota, gazda-

sága, de az is tény, hogy a hol már a szegénység járványszerűen lép fel, ott már elérkezett az ideje hogy elsősorban az állam aztán a társadalom maga siessen a betegségek kóros tünet gyökeres, hathatós kutatására orvoslására. Mert az ily nagytömegű munkaerőknek Amerikába való özönlése, amíg egyrészt aggasztó a magyar nemzet jövőjére nézve, addig másrészt kimondhatatlan és soha nem pótolható azon évente 22—25 millió korona pénzküldeménynyel, mely évente az országba beözönlik,

Mi tehát az oka ezen nagymérvű kivándorlásnak? Mi az indok, inger avagy káprázatos varázs, amely a haza fiait úzi, viszi az „operencián túl”? Mielőtt ezen nagyfontosságú kérdés alapos taglalásába, a való és igaz tények pragmatikus elosorolásába fognék, előre kell bocsátanom, és jeleznem, hogy ezen kérdéssel immár 18-éve hivatalos állásom súlyán és érdekénél fogva foglalkozom; élénk figyelemmel és gondnal szerzett tapasztalataim nyomán teszem közé immígyen szerzett észleleteimet. Ezen kivándorlás, nem pusztán csábítás, rábeszélés műve, habár tagadhatatlan kezdetben ez volt a fő és működő factor, sőt elvéve itt-ott ma is előfordul ezen idegen kéz közreműködése; de igenis az egyáltalán nem tagadható, hogy az elviselhetetlenül igen nyomorúsági viszonyok által kikényszerített processus ultima ratioja a nyomorba jutott és juttatott, megélni, ideig-óráig prosperálni is alig képes népek.

— márczius 18.

Szétrobbantott kivándorlási ügy-nökség. A *Budapesti Hirlap*, a vasárnapi számában gyönyörű és mélyreható cikkben foglalkozva a kivándorlás kérdésével és annak figyelmet keltő jelenségeivel, mai keddi számában mint „érdekes” újabb jelenséget tünteti fel *Hadik Béla* gróf főispánnak a legutóbb tartott közigazgatási bizottsági ülésen tett azon jelentését, hogy a Bodroghközön jól szervezett ügynökséget kutattatott fel, amely a lakosságot kivándorlásra csábította. Ezt az ügynökséget a főispán szétrobbantotta. Fővárosi tudósítónk írja, hogy a *Budapesti Hirlap* vasárnapi számában közölt hosszabb cikk egyéb érdekes része mellett most Zemplén-vármegye főispánjának ez a kutatása erősebb figyelmet ébreszt a kivándorlás egyéb indító okai mellett az ügynökségi csalárdságokra is. Es ezzel harmonikusan, teljesen okszerű és indokolt a főispánnak azon indítványa is, amelyet a bizottság nagy lelkesedéssel fogadott el, hogy a belügyminiszterium csak három hónapra érvényes utleveleket adjon ki, mert nagyszámu lehet ilyképp az a visszaélés is, amelyet egy utlevéllel, részben posta, részben ügynökségi szer-

vezés révén többen is elkövetnek ó a kivándorlási ügynökök üzemét könnyebbé teszik.

A vizsgálat.

— Tizedik és tizenegyedik nap. —

Sátoraljaújhely, márc. 18.

Tegnap a hallgatóság korlátozott számával nyugodtan, simán folyt tovább a vizsgálat. Ez a nap sem tartalmazott újabb szenzációit, csak éppen variált egyformasággal, hol érdekes ellentmondásokkal került szőnyegre a gyeplőszár és a tollak húzogatója. De most már nem a választó, csak a *kocsis* kalapja szerepelt e hangzatos aktusnál. A tegnapi és a mai nap ismét több oldalról világítja meg ezt a monstre politikai heccet és így kettős világitással objektíve szemléljük benne az igazságot.

Scholtz honvéd hadnagy tud a hirdetemény szerinti két kordonról, melyek a megyekut és a Zinner ház mellett állottak. Ugy 11 óra tájban, mikor nagyobb zavarok és lázongás volt a Korona utcából a tömeg erősen szorult fellel, *Barthos István* százados parancsára *Bilanovics* üzletétől keresztben húzódó kordont állítottak fel, a mely azonban csak a zavargás elmúltáig mintegy fél óra hosszat állott.

Dr. Hunyor Sándor mikor 8—9 óra közt megfordult mindenfelé a *Széchenyi-téren* még katonai kordont nem látott. Ez időtájt híre terjedt, hogy a *Rákóczy-utcán* a szekerek bevonulásakor nagy a zavargás. A szekerek szabadon közlekedhettek a *Vadászkürtig*, később 1/2 10 tájban, midőn gyalogsági zárvonat állítottak fel a *Kellner- és a Rieder-ház* között. A *Zinner-ház* előtti kordont 1/2 12-kor már nem láttam. A *Korona-utcán* a *Weinberger-ház* mögött is láttam egy kereszt gyalogsági kordont, ugy emlékszik, hogy délelőtt és délután is látta, ezt azonban határozottan nem állíthatja. Arról nincs tudomása, hogy a katonai zárvonalak a *Buza-párti* választókat a szavazóhelyiségekkel való közlekedésben megakadályozták volna, ilyen esetet nem látott, csak beszélni hallotta. A vármegyeház mögötti kordonokon ugy a délelőtt, mint a délután folyamán keresztülmehtett, volt eset azonban, hogy át nem eresztették, azonban megjegyzi, hogy neki *Sátoralja-újhelyben* nincs választói joga. *Polgári tisztviselőket* a kordonoknál nem látott.

Zabornik Gyula tvszéki napidíjas szerint a *Kellner és Rieder ház* közt már reggel 6—1/2 7 óra közt állt egy gyalogsági zárvonat, amely eleinte sem a szavazókat, sem a szekereket nem bocsájtotta keresztül, csak később, mikor már a karszallagos bizalmi férfiak átvezették őket. Reggel 1/2 9 órakor a *Vörösökör* előtt 8 vidéki szekér vonult be vidéki szavazókkal, az elsőt, amelyen *Buza-párti* zászló volt, vál. elnök megállította, a gyeplőszárat megragadva, a *Vörösökör* kapujába akarta azt behúzni, a választók leugráltak a szekérről, vál. elnök a kalapjuk mögül kihúzta a vörös tollat, a zsebébe gyúrte azokat és az überiegegye mássik zsebéből nemzetiszínű tollakat húzott elő, amelyeket már nem tűzhetett a kalapok mögé, mivel a választók eltávoztak. *Thuránszky dr.* kérdésére vallja tanu, hogy *öt Vass rendőr* méster négy szemközt figyelmeztette, hogyha olyat fog mondani amiből a *Dokuspárt*nak baja lesz, akkor állásától e

fog bocsájtani és sehol nem kapok állást. Megjegyzni még, hogy az előbb említett alkalommal a szekerről leszállott Buzapárti választók nem szedtek el, hanem egy csapatban mentek a Vadász-kürt elé.

Salamon Béla kereskedő-üzletvezetőt este 7-8 óráig szabadon bocsájtotta keresztül a Zinner-ház előtti kordon, ezáltal azonban már nem. Megjegyzni, hogy választói joga nem volt. A katonai záróvonalknál polgári tisztviselőket nem látott.

Kötöts Lászlót eleinte a katonai kordonok nem akarták keresztülbocsátani, de miután megmondta, hogy szavazó, át bocsájtották. Reggel 9 óra körül a Weinberger-féle ház előtt vál. elnök egy szekert fel tartoztatva a lovak kantárszárait megfogta, hogy tovább mi történt azt nem tudja, mert a jelenetet egész tömkeleg vette körül. Tanu reggel Buza párti kásói szavazókkal jött be, említett szekeren cékeiek ültek.

Zubay Györgytől a katonai kordon kért ugyan igazolványt, de miután megmondta, hogy szavazó szabadon mehetett keresztül minden kordonon. Zubay György hardicsai lakos választás napján délután a lakására jött s panaszkodott, hogy egész napon nincs mit ennie, innia. A felesége ellátta cleséggel.

Friedmann Lajost nem akarták keresztülbocsájtani a kordonon, sőt mikor e miatt egy katonával szóváltásba keveredett a vál. elnök letartóztatással fenyegette. A Wekerle-téren az okozta a nagy zavart, hogy a Dókus-pártiak el akarták vinni a Buza-párti szavazókat, de azok ellenszegültek. Este 10 órakor a jelenlétben Klein Ármán péket csak igazolás után akarta keresztülbocsájtani. Tudja, hogy a vadász-kürtben éhség, szomjúság miatt panaszkodtak, ki is akartak onnan menni, de hogy tényleg e miatt kiment-e onnan valaki azt nem látta. Csak délután látta, amint egy kiszökött választott br. Sennyey Géza és Deli kertészszel 1/211 órakor közrefogták és a Vörös Ökörbe vezették. Ők nem akarták a Zinner-ház előtti kordonon keresztülbocsájtani. Szavazati joga nem volt.

Szirmay István nyug. vasuti tisztviselőt a kordon egyik oldalán lévő járdán nem akarták keresztülbocsájtani pedig kijelentette, hogy szavazni megy, a kordon másik oldalán a járdán szabadon bocsájtották. Polgári tisztviselőt nem látott. A vidéki választók a vadász-kürtben panaszkodtak éhség szomjúság miatt. Ő a földszinti étteremben kért enni, kapott is. Evett is. A kantárszár fogást ő is látta úgy 9-10 óra körül a Széchenyi-téren. A kocsis kalapja mögöl a piros tollat is kivette vál. elnök, de hogy a helyébe más tollat tűzött volna azt nem látta. Hogy honnan jövő választók voltak ezek azt nem tudja.

Kiss Mihály vajdáscai szavazó sem inni, sem enni nem kapott, aki az osztogatáshoz tudott férközni az evett is, ivott is. Arról, hogy közülük valaki megszökött vagy nem szavazott volna nem tudja. Azt hallotta, hogy borsiak közül néhányan kiszöktek.

id. Keszenbaum Ignác szabó a kantárszár fogását délelőtt 10 órakor látta a Széchenyi téren, vál. elnök mondván hogy ez a „miénk!”, a kocsis kalapja mögöl kivette a vörös tollat és visszafelé utasította őket, a választók leszálltak, hogy mi történt velök azt már nem látta. Hogy a kérdéses választók mely községbeliek voltak, ezt nem tudja. A jelzett alkalommal a Buza-pártiak közül látta Lukacsevicsét és Rein Istvánt a Dókus-pártiak közül dr. Thuránszky Zoltánt és Schmiedt Lajos rendőrkapitányt. Ő délből 1/21 óra tájban hallotta azt a bizonyos Vörös Ökör-beli ostromot.

Fuchs Jenő vallja, hogy Landesman karszallagját kérte el, hogy félrevezetve a katonaságot szabadon mehessen a kordonokon keresztül. Mikor visszatért két hordó sörrel, a megye kut előtti kordonon szabadon mehetett keresztül a Zinner ház előtti kor-

azonban már nem. Sőt visszatérve a megyeküti kordonhoz Bartha százados összeszidta a kordont a miért át bocsájtott bennünket.

Kedden, ma reggel 8 órakor dr. Kellner Soma az első tanu. A katonai kordonok állásáról semmit sem mondhat, mert azokat meg nem figyelte jobban, a Zinner-ház előtti kordon egy alkalommal nem akarta keresztülbocsájtani, de Bartha százados közbelépésére, aki előtte adta az utasítást, hogy minden választót keresztül kell bocsájtani, szabadon mehetett keresztül. Ezentúl szabadon mehetett és nem látta, hogy a kordon bárkit is feltartóztatott volna. Cziráki kőműves a választás napján reggelén a Polgári Takarékpénztár épülete előtt, mikor karszallaggal haladt a megyeháza felé, fenyegette, hogy menjen haza, mert különben meglesz verve, ugyanígy egy mesterembernek látszó egyén a Vörös-Ökör előtt fenyegette. Reggel bevonuláskor Juhász Jenő, dr. Thuránszky Zoltán, br. Sennyey Géza, Adam Antal és Jenik építész vonultak be egy beláthatatlan kocsisorral. E szekerekre, mielőtt a Dókus párti szavazók leszállhattak volna a Vörös-Ökör előtt, mint a raj csapat rájok a Buza-pártiak vörös tollas hada, megfogták, ráncigálták a gyeploszárat, a szavazókat húzták a szekerekről, ék-telen zsvajjal szidalmazták, ütlegelték őket, egy szekérre 10-15-en felrohan-

tak, a kocsisor elejét kantárszáron fogva húzták, a kocsiura ugorva hajtották, terelték a Széchenyi-tér felé. Erre tanu a vál. terembe sietett, hogy vál. elnököt közbelépésre hívja fel, de már a vál. teremben találta Schmiedt kapitányt, aki az esetet éppen jelentette neki, mire vál. elnökkel lementek a Széchenyi-térre, az elhódított szekerek közül 2-3 már ekkor a Szakácsy előtti szalétinél állott. A szekerek körül zsvajjal szidalmazták a néptömeget, a vál. elnök ekkor kezét felemelve hej emberek, mit csinálnak, ezt nem szabad, közbelépett. Miután ennek foganatja nem volt, katonasággal kellett rendet csinálni. Választási elnök kérdése a szekeren ülő választók egyre hangoztatták, hogy ők „Dókusra jöttek szavazni.” Az inzultusok elől tanu a vál. terembe ment, hogy tovább mi történt, arra határozottan nem emlékszik. Lát-szott, hogy a Széchenyi-térről végig a Rákóczy-utca torkolatáig húzódik ez az ostromállapot. Az ostromlók közt felismerte Kucerát, Gomercsicsét, Turai Jánost, Landesmann Miksát, Majoros asztalost, Oroszi Sándort, Hell Jenőt, Bajusz Ernőt, id. Schön Józsefet, Lukacsovics lakatos mestert, Rein Istvánt, Hericz Sándornét, Turai Jánosnét, Dankót, Kralik Istvánt, a többieket nem ismerte fel. A tollak huzogatását láttna kellett volna, mert elnök mellett volt, de ilyet nem látott, szerinte ilyet a vál. elnök az agyonveretés veszélye nélkül nem is tehetett volna, különben is a legocsmányabb szóbeli inzultussal illették. A választási elnök utána pár perc múlva jött fel a választási terembe, egy fekete Ferencz-József kabátban volt, széles karszallaggal.

Első tanu után a mai nap folyamán Juhász Jenő, dr. Nyomárkay Ödön, dr. Legoza János, Adam Antal, dr. Rosenthal Sándor, Ligeti Ignác, Reichard Dénes és Arnótfalvy Tivadar tettek vallomást.

E vallomásokról a következő számunk közöl tudósítást.

VÁRMEGYE ÉS VÁROS.

(Főszolgabírói állás. Körlevelekből olvassuk, hogy a sztropkói főszolgabírói állásra eddig a multi számunkban említett Malonyay Tamáson kívül még ifj. Bajusz József árvaszéki jegyző tb. ülnök és Spillenber Barna sárosvármegye egyik járásának szolgabírája is pályáznak.

(A „Hivatalos Lap”-ból. A vármegye részéről f. hó 15-én és az 1901. XX. t.-c. 32. és 33. §-ainak rendelkezése alapján kiadott hivatalos lapnak első számában tájékoztatja a föld-

mivelésügyi miniszter a szőlősgazdákát a szőlőoltványoknak állandó kiültetéséről, — közöltetik a vármegye területén levő törv. hatósági közutak 1902. évi kavicsfelosztásának kimutatásáról szóló közig. bizottsági határozat, — a földmiv. ü. miniszter rendelete arról, hogy a mező- és hegyőrök kezébe adott Werndl-fegyverekhez a Budapesten szelkelő m. kir. honvéd központi fegyvertár parancsnoksága ad élesztőtényeket, — pályázatok vannak hirdelve erdősítésre, a katonai nevelő és képzőintézetekbe, a katonai leányok soproni nevelőintézetébe, a fumei cs. és kir. hadtengerészeti akadémiába, végül pedig a törvényhatóság homonnai közkörházának gondnoki állására.

(Az országos gazdasági (külső) munkás- és eselődsegély-pénztár összeírásai lajstromainak legkésőbb március 25-ig leendő beüldése iránt a vármegye alispánja ismételtlen is szigorú felhívást intézett a tokaji, ujhelyi, bodrogközi, homonnai, szinnai és a sztrepkai főszolgabírákhoz, hogy a járásaik területén még 19 jegyzőségből hiányzó lajstromokat mulhatatlanul küldjék be, mert különben a mulasztó közegek költségére központi kiküldöttek fogják a lajstromokat beszédni. — Sátorajauhelynek, úgyszintén a szerencsi, gálszécsi, nagymihályi és a varannói járások jegyzőségeinek szóban levő lajstromai már előbb beérkeztek.

(Kivételes nősiülés megengedéseért folyamodtak: Demján Péter kolbászó, Hvozdzik János parnói, Safrankó József minyóci, Gutfreund Ábrahám b.-újlaki, Gula János csabalóczi, Sikora József gálszécsi, H. Molnár István káki, Gvodin György csicsókai és ifj. Humelyik Mihály kvakóczi lakos hadkötelek egyének. Folyamodásaikat f. hó 14-én tartott üléséből pártoló véleménynyel terjesztette fel a honvédelmügyi kir. ministerhez a közigazgatási bizottság.

HIREK.

Március 15.

— március 18.

Mint széles ez országban, úgy Zemplénvármegye székvárosában és a vidékén is a szent naphoz méltó lelkesedéssel és pietással ülték meg március idusát. Az ünnepélyek legelejéről, a sátorajauhelyi főgimnázium ifjusági önképzőkörének ünnepélyéről, amely mélységesen hazafias érzéssel öntötte el a tudomány megszentelt falait, lapunk március 15-iki számában már megemlékeztünk. Egyéb ünnepekről szóló tudósításaink a következők:

Sátorajauhely társadalmának egyik része a Korona vendéglő nagy termét töltötte meg az ünneplők lelkes gárdájával, ahol id. Meczner Gyula emelkedett szárnyalású gyönyörű beszédben méltatta a március 15-iki nap magasztos eszméit. Kitoró lelkesedés, felzúgó hatalmas eljenzés szakította félbe a beszéd nagyszerű részleteit. Dókus Gyula a mai nap eszményének szent háromságából a szabadság, egyenlőség és testvériség magasztos ideáiból a testvériség-ért, azért a magyar testvériségért emelt szót, igaz erős magyar lelkesedéssel, amely a nemzetek és nemzetiségek közé ékelt magyar haza fiainak legdrágább, egyik legragyogóbb kincsét képezi, éltette azt a magyar testvériséget, amely a márciusi napok gyökeréből sarjadt új erőre, amelyről megfélekedeznünk sohasem szabad. Dókus beszéde igen mély hatással volt az ünneplőkre. Több lelkes tózt hangzott még el. A város társadalmának egy másik része a Magyar Király szállóban ülte meg a szent napot, nagy lelkesedéssel, hazafias felbuzdulással. Az ünnepi szónoklatot Matolai Etele alispán mondotta azzal a zengzetes verffel, amelylyel a nagy idők tanuja oly szépen tud a szivekhez szólani. Azután beszéltek még: dr. Fried Lajos utána dr. Buza Barna, Hericz Sándor, dr. Schön Vilmos a magyar honleá-

nyokért és mindnyájan március tizenötödikének jelentőségeért lelkesedve.

Erdő-Horvátiban az idei március 15-ikét is oly szépen megünnepelték a ref. iskolában, mint a mult években. Az ünnepély körmenettel kezdődött zászlókkal és dalszóval bejárták a ref. iskola növendékei a főbb utcákat, ezzel is tudtára adni a lakosságnak a nagy nap jelentőségét. A körmenet a róm. kat. iskola előtt megállott, hol a két iskola növendékei csatlakoztak és a tanítók vezetése alatt a ref. iskolába az ünnepély helyére vonultak föl hazafias dalokat énekelve. Ahol már elég szép számu ünneplő hallgató várakozott. A községi előjáróság részéről megjelent Kundisz Mihály közs. képviselő; az ünnepély 10 órakor kezdődött a ref. isk. növendékeinek lelkes énekelével. Ima után az egész hallgatóság énekelte a „szózatot.” Ezután Mándi Pál V. oszt. ref. isk. növ. szavalt nagy hatással a „Talpra magyar.” Az ünnepi beszédet Gaál Endre ref. tanító tartotta a nagy naphoz méltóan. Beszédében különösen kiemelte, hogy a 48-iki magyarok nem néztek, hogy ki melyik vallás felekezethez tartozik, mindnyájan siettek a haza megmentésére. A mai és jövőd Magyarországot is vallás gyüöllettel nem lehet fenntartani, ha nem igyekszünk a békés egyetértést megoldani és minden felekezet fogjon egymással kezét, hogy ha a haza hív: Mindnyájan életünket és vérünket áldozzuk fel érte! A ref. iskola növendékei több hazafias tartalmu szavalata és éneke s végül Bodnár Árpád r. kat. kántor-tanító nagy hatású beszéde után a Himnusz éneklése között a szép ünnepély véget ért.

A homonnai kaszinó eddigi dícsérendő szokásához képest március 15-ikét ez évben is megünnepelte. Este a Stefánia-szálló nagytermében társas vacsorát rendezett. Reggel 9 órakor a református templomban hálaadó istentisztelet volt imádsággal. 10 órakor a polgári és f. kereskedelmi iskola ifjusága rendezett hazafias ünnepélyt az intézetben. D. u. 3 órakor pedig az izr. filléregylet ünnepelte a szent napot.

Március 15-iki ünnepekről hoz-zánk érkezett egyéb tudósításaink a következő számunk közli.

A kassai ügyvédi kamara e hó 16-ikán tartott tisztújító közgyűlésének eredménye a következő. Elnökül megválasztott: Aranyossy László kassai ügyvéd. Helyettes elnökül: Ambrózy Nándor sátorajauhelyi ügyvéd. Pénztárnok: Hamar Ferenc. Ügyész: dr. Blázy Kálmán kassai ügyvédek. Választmányi tagok lettek: dr. Blánár Béla, dr. Klein Fülöp, Stekker Károly, dr. Sicherman Bernáth, dr. Kossuth János, dr. Rosenthal Sándor, Csuka Odön és Szalay László ügyvédek. A választás titkos szavazás utján történt.

A törvényszéki palota ügyében az igazságügyminiszter kiküldötteinek dr. Záborszky István miniszteri titkárnak és Cziegler Győző müegy. tanárnak közbenjöttével, e hó 17-ikén értekezlet volt Matolai Etele alispán elnökle mellett. Az értekezleten a vármegye részéről részt vettek Dókus Gyula főjegyző, id. Meczner Gyula biz. tag., Mizzák István tiszti főügyész, Fornszeck Béla törvényszéki elnök, Hönsch Dezső az államépítészeti hivatal főnöke. Az értekezlet beható tárgyalás után, figyelembe véve azt, hogy a vármegye kiküldötteinek nyilatkozatai szerint a kir. törvényszék által használt épületekre és börtönökre a vármegyének szüksége van, figyelembe véve továbbá, hogy a börtön épülettel szomszédos területen az építkezési költségek tetemesen megnagyobbodnának, a törvényszéki palotának pedig kis gyűjtő foghazzal leendő felépítése a jelenlegi börtön fenntartásával csak ideiglenes berendezkedés lehet, fenntartva egyrészt az igazságügyminiszternek, másrészt a törvényhatóság és belügyminiszteriumnak jóváhagyását, elfogadja

azon álláspontot, hogy a vármegye közönsége a törvényszéki épületet és börtönöket használatába vissza veszi, a törvényszéki palota és fogház pedig a városnak más részén építették fel. A vármegye kiküldöttjei ez épületek korlátlan átengedéseért a vármegye közönsége jóváhagyásának fenntartásával 80000 koronát ajánlottak. Az értekezleten észleletekből következtetve reméljük, hogy az érdekek kölcsönös és méltányos kiegyenlítésével ez az ügy most már rövidesen a legsimábban lesz elintézve.

— **Sándor napja.** Horváth Sándort a Kegyesrendiek házfőnökét és dr. Hám Sándor tanár főmunkatársunkat mai nevenapjuk alkalmából a tisztelők és barátok egész serege üdvözölte. Ezek jó kívánságaihoz mi is csatlakozunk.

— **Betegpénztári főorvos.** A sátorlajuhelyi ker. betegpénztár pénztár vasárnap tartott közgyűlésén dr. Szepessy Arnold városi főorvost egyhangulag választotta meg a ker. betegpénztár főorvosává.

— **Halálozás.** Súlyos vesztesség érte Fischer Wenczelt a vasuti gyártelep szertári főnökét. Felesége: Korber Antónia e hó 14-én hosszas betegeskedés után 70 éves korában meghalt. Temetése 16-án délután ment végbe nagy részvét mellett.

— **Athelyezés.** Az igazságügyminiszter Moskovitz Iván homonnai eljárásbíró az újpesti kir. járásbíróshoz helyezte át.

— **Elhalasztott sorsjáték.** A „Vöröskereszt Egylet” sárospataki fiókja által terve vett sorsjáték huzása ez év október 1-ére halasztatott el. Ekkorára mind az 50,000 darab sorsjegyet kibocsátja a sorsjáték rendező bizottsága. Az eddig kibocsátott 10,000 drb. sorsjegy árából már eddig is tekintélyes összeg folyt be az egylet pénztárába.

— **A csavargó sorsa.** A minap egy toprongyos züllött külsejű, külömben javakorbelt férfi állított be az újhelyi rendőrségre, mondván, hogy ő Andrásfalvi Márton debreczeni illetőségű ref. tanító s célja felsőzempléni menni, hogy ott tanítói állását elfoglalja s egyúttal azt kérte, hogy igazoló iratai megérkezéseig neki tartózkodási engedély adassék. A rendőrség alaposabban utána nézvé a gyanús jelentkező viselt dolgainak kísült, hogy az illető közönséges csavargó a ki hamis gyűjtő-ívekkel kóborol országjárta s pampolja a közönséget. Ezért a tanító ur kóterbe került és büntetésének kiállása után haza supolták.

— **Gyanús lovak.** A zsadányi főszolgabíró a mai napon két lovat küldött át a rendőrséghez, a melyeket Trokár Treszkár és Trokár Mária magukat sátorlajuhelyi lakosoknak valló cigányoktól elkobozott, mert a lovak igaz uton való szerzését sehogy sem tudják igazolni s a rédia sem pászol rájuk. Mind a két ló pej, az egyik 4, a másik 7 éves, jól fejlett 15 markos parasztlóvak. Valószínű, hogy a kóborcigányok valahol a környéken lopták. A nyomozást a csendőrség és rendőrség ebben az irányban folytatja.

— **Allat az emberben.** Literáti Nagy János mint rendőr állott a város szolgálatában, a honnan hanyag iszákos természete miatt a napokban elbocsátották. Alig, hogy levette az uniformist, feljelentést tettek ellene, hogy Literáti egy 11 éves kis leányon fajtalanságot követett el, minnek következtén a kis leány kórházba került. A nyomozást a rendőrség ebben az ügyben rögtön megindította s a feljelentés csakugyan valónak bizonyult, a miért az ügy a kapitány-ságtól a kir. ügyészséghez került.

TANÜGY.

Egységes népnevelés.

Azok az intézkedések, amelyek újabb a magyar nemzeti egység létrehozását célozzák, kétségtelen elő-

jelei a jövő egységes magyar nemzeti népnevelés megalkotásának. Lassu zajtalan ez a munka és céltudatos.

A legközelebbi népszámlálási statisztikai adatok szerint a magyarság száma többségben van a többi nemzetiségekkel szemben. Az irni és olvasni tudók is oly szép arányban szaporodtak, hogy még pár évtized és előkelő helyet vivünk ki kultur tekintetben a nyugati államok között. Tapintatosan környező kulturpolitika ténykedés mutatható fel csak ily szép eredményt úgy az általános kultúra, mint a magyar nemzeti egység megvalósítását illetőleg. Tény, mert hisz államok előrehaladása konkrét példákkal igazolja, hogy egy nemzet konszolidációja akkor nyer legbiztosabb alapot, ha egységes nemzeti kultúrája van; de az a különféle nemzeti, nyelvi, vallási különbség, amely a magyar nemzetet alkotja oly korlát, amelynek tervszerűtlen, a magyar népoktatás hátrányával nem gondoló széttröszése a legnagyobb kulturpolitikai megrázkódtatásnak tenné ki Magyarországot.

A cél tehát, az egységes magyar nemzeti népnevelés nagy eszméje, tekintve hazánk sok nemzetiségét, a fennálló körülmények között helyesebben nem tűzethet ki. A magyar tanítóság egyesülésében kell lenni annak az erőnek, amely az egységet létrehozta. És miért ne tehetné? Teljesítse magasztos hivatását a képzőintézet, nevelje az ifjúságot a magyar haza iránti tántoríthatlan szeretetre, oltsa belé a magyar nemzeti egység iránti lelkesedést és akkor rajtunk, hivatásszeretünkön mulik, hogy az eszme testet öltve, alkotójához méltán magasolják ki századunk nagy tettei között.

Népoktatási törvényeink újabb hozott rendeleteink már is mind szűkebb és szűkebb körre szorítják a nemzeti egység eszméje felé való közeledésünket. Az egységes, egészséges testületi szellem megteremtése, mint a magyar nemzeti egység biztos záloga már magában véve oly tényezője lesz az egységes magy állam kiépítésének, amely ha magasztos misszióját méltán betölti, kardesapás nélkül fog hódítani.

A nemzetiségi, idegen nyelvű vidékeken felállított állami iskolák, mint az egységes magyar kultúra terjesztői és védőbástyái: a nemzetiségekkel a magyar nemzet jogos uralgó voltának megismertetői sok, igen sok esetben fényes tanujelét adták annak az egységre törvő böles kulturpolitikának, amelyet Wlassics miniszter követ.

Az anyagilag tönkrement s az ennek nyomában járó erkölcsi züllesnek indult vidékeken felállított és jelenleg is tervezett államosítások, mint pl. a székesfehérvári, a ruthének között, Felsőmagyarország tót nemzetiségi vidékein stb., vajjon nem egészséges kulturpolitikára vallanak-e?

Tehát a nemzetiségi és anyagilag elszegényedett helyeken s általában mindenütt, ahol a kellő indok mellett a magyar kultúra jól felfogott érdeke megkívánja: állami iskola felállítását engedélyeztetik. És az a böles kulturpolitika, amely a Wlassics miniszter éra alatt fényt, dicsőséget szerzett a magyar nemzet népnevelés ügyének abban az intenzívításban, amelyben működik, fogja öszszébb és öszszébb vonni, illetve kevesbiteni a más jellegű iskolák számát, míg végre testet ölt a még most ideális nagy eszme, a nemzeti iskola eszméje és eljövendő az annyira óhajtott egységes magyar nemzeti népnevelés.

Eljön, mert el kell jönnie az időnek a mikor az iskolázás egységes lesz, de hogy az egész vonalon egy csapásra államosítás történjék, ez olyan merész kulturpolitikai elv, amely még most az ábrándok világába való, mert nálunk, mint több nyelvű, nemzetiségű és vallású államban ez csak részletenként idővel lehet.

A vallásfelekezeti autonóm joga már magában véve oly gát, a mely az egységesség felé való törekvés

utját szegi. És különösen most, a mikor Európa kezdte nem hogy simulnának, de még jobban és jobban élesednek az ellentétek, vajjon melyik mond le önkormányzati jogáról? A katolikus óriási javaival? Nem! A protestánsok? Azok sem! A nemzetiségek pedig oly félenken ápolat jogaikért a legvérmesebb actióra is készek. És tegyük fel, hogy mindezek az akadályok hazánkra oly szükséges nemzeti iskola lételének útjában nem állnának, vajjon megvalósítható lenne még akkor is az államosítás egyszerű minden megrázkódtatás nélkül? Nem! mert az ország financiai helyzete nem engedné meg. Feltétlen hivatagok az államosításnak elvileg, de a gyakorlatban még ma kivihetetlennek tartom. Ellenvetheti ugyan valaki, hogy a hadseregbe vannak milliók és ha egyedül az lenne a gát és ez állana útjában az egységnek, annak az egységnek, amely minket, mint több kaszu nemzetet erőssé és hatalmassá egyedül tehet, akkor méltán vádolhatnák az intéző köröket téltlenséggel, sőt hazafiatlansággal, de ha belátunk a magyar állameszme kialakulására teljes mértékben ható intézkedésekbe és éles körültekintő szemmel belenézünk bonyolult nemzeti szervezetünkbe, a baj sokkal mélyebben rejlő hazaszeretettől áthatott vallási humanitásból és évtizedek önzetlen hazafias működéséből nyerhet megoldást. Radikális, kihatásában kultur egységre törekvő reform események tehát ezek, a melyek midőn a magyarságot terjesztik, a nemzetiségi propagandákat is bénítják és ha ez utóbbiak megrendszabályozására erőlyesebb intézkedések lépnek hatályba, akkor esökkenni fog, sőt elenyésznek az autonóm jog leple alatt a magyar ellenes eszméket terjesztő eme rakfenői a nemzetiségi és vallásfelekezeti iskoláknak.

Marikovszky Gyula.

KÖZGAZDASÁG.

* **A földművelésügyi miniszter** úgy mint az előző két évben, mindazon zemplénmegyei birtokosokat, kik kopár vízmosásos területeiket az 1901. év folyamán, az állami erdőtiszték buzdítására azok vezetése mellett állami ingyen csemetékkel beerdősítették és ez által azokat és az alatt fekvő területeket a további pusztulástól megmentették, állami pénztalamban részesítette. Hogy kit és milyen mértékben arról majd Zemplénvármegye hivatalos lapjának e hó 23 i száma bővebb értesítést is nyújt.

* **Országos vásár.** Sátorlajuhelyben e hó 24-én országos vásárt fognak tartani.

Közönség köréből.

— Alak és tartalomért a beküldő felelős.

Burkolt kérdésekre nyílt válasz.

Ily cím alatt e lap 11-iki számában egy közlemény jelent meg, amely hogy a magát nyílt válasznak nevezendő cikkely egy kis öszinteséggel is bírjon és míg nyíltabb formában domborodjék ki, egy kis észrevételre szorítkozik. Mert meg nem engedhető az, hogy e cikk írója a bodrogközi zsidóság szószólója. Meg nem engedhető továbbá az, hogy gróf Mailáth József személye és nyilvános működése olyannak tüntessék fel, hogy éppen ezen igen tisztelt béke kutató polgártársam pártfogására legtávolabbról is szükség mutatkozná. A cikk írója Liebermant főképen azért ostorozza, mert mások nevében nyilatkozik, dacára annak, hogy ő erről említést nem tett, mivelhogy nem is tehetett, de már most, hol tesz ő említést arról, hogy csak saját nevében szól és maga sem fogadott prókátora a bodrogközi zsidóságnak. — Hogy pedig Reich Ignác urat nem illeti meg az a szerep,

hogy mások nevében szólhasson, meg erősíti az a körülmény is, hogy a bodrogközi zsidóság megvádolt vezéremberei által F. H.-ban, a közelmúlt hetekben közzétett nyilatkozatból éppen csak az ő neve hiányzik. — Miért nem láttuk, hát az ő nevét ottan is, amidőn ő azokkal egyetemben lett vádolva és itt tudja mindenki, hogy az nem pusztá véletlenségéből történt. — Mailáth gróf fogyasztási szövetkezetek révén szerzett érdemeit illetőleg nem akarok most nyilatkozni, mert utóvégre is nem lehet azt úgy odavetőleg letárgyalni, mint Reich ur régi dolgokból merített néhány mondatában művésziesszen össze tudja azt foglalni. Ugyszin'én nincs szándékomban ezt a sokat tárgyalt ügyet ismét napirendre hozni. Erre vonatkozólag csupán egy megjegyzésre szorítokozom. Mindenki előtt ismeretes, hogy a kormány által is támogatott ezen akció felkarolása nemcsak elveken lett felépítve és ha az a gyakorlatban egyes helyeken annak dacára alkalmatlannak bizonyultak, vagy egyeseknek anyagi megkároztatását vonja maga után, figyelemmel kell lennünk aziránt, hogy hézagok és rosz oldalak minden nagyobb-mérvű alkotásnál elő jöhetnek és vannak is, de a tapasztalt hézagok kiegészítéséről és szabályozott orvoslásáról csak azután lehet gondoskodni, ha előbb az alkotás gyakorlatban átalakulása és teljes működése révén alkalom kínálkozott azoknak rosz voltáról meggyőződést szerezhetni. Reich ur ne vegye rosz néven e felszólalásomat, de ha ezentul a nyilvánosság elé lép oly formába, mintha mindnyájunknak szócsöve lenne kérje is ki erre a többiek engedelmét. — Rémélem tehát, hogy kijelentéseimben belenyugszik és nem fog alkalmat szolgáltatni, hogy elvitathatatlán bizonyító tényekre és tömeges felszólalásra szükség legyen.

(Kir.-Helmezz, március 12.)

Több bodrogközi.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

P. A. Bpest. Köszönjük. Az utóbbit szombaton közöljük.

D. J. A mai számmal megkezdjük és időnként fogjuk hozni.

T. Ilyen formában tehetünk elöget a gyakori kérelemnek. A személyeskedésnek helyt nem adhatunk még ebben a rovatban sem.

Nem közölhetők: Saharet ójszakája.

W. testv. Szerencs. A küldött 6 koronával előfizetett ez év ápril végéig.

T. S. Habura. A küldött öszszeggel csak 8 óra lett előfizetve.

Sz. I. Perlak. A budgetba lett ily címen felvéve, hogy hol lesz felállítva azt lapunk jóelőre közölni fogja.

Kiadótulajdonos: Éhlert Gyula.

Hirdetések.

Bérlőtulajdonosoknak és földbirtokosoknak

törlesztéses kölcsönt

42¹/₂ és 50 évre

jutányosan és előnyös feltételek mellett közvetít és értesítést ad

Sárkány József

Budapest, Váci-körút 21.

Hirdetmény.

Nagy-Dobrán Weinberger Miksánál 500 métermázsza **Lóhere** eladó. — Értekezhetni Nagy-Dobrán Weinberger Miksánál.

Miután az új törvény a kereskedői utazóknak a magán-
vevőknél való látogatását tiltja, — azért m. t. vevőinknek
kényelmére Sátoralja-Ujhely és vidéke számára legkiválóbb
czégek egyikét és pedig a

Zinner Adolf czéget

Sátoralja-Ujhelyben

biztuk meg fehérnemű-gyártmányaink egyedüli árusításával.
Ugyanitt finom női fehérneműink ujdonságait, különösen
pedig úgy egyszerű, mint leggazdagabb kiállítású

menyasszonyi kelengyékét

megszabott, eredeti árainkban adunk el és azokra meg-
rendeléseket elfogadunk.

Midőn ezt becses tudomására hozzuk, fogadja egy-
szersmind őszinte köszönetünket bizalmáért, melylyel min-
ket megtisztelni méltóztatott és kérjük, hogy azt a velünk
összeköttetésben álló, fentemlített m. t. czégre is kiterjesz-
teni szíveskedjék.

Teljes tisztelettel

Stieglitz és Ungar
Budapest és Bécs.

Keil-lakk

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára, 1 nagy palaczk ára 1 frt
35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Szagtalan

padló-viasz „Gloria“

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-
szer kemény padló számára.

Fehér „Glasur“-fénymáz.

Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére.
1 doboz ára 45 kr.

Mindenkor kaphatók

BEHYNA TESTVÉREK czégnél **S.-A.-UJHELY.**

Arany-fénymáz

képekreték stb. bearanyozására.
1 kis palaczk ára 20 kr.

Ügynököket

magas jutalék mellett
keres a 22 év óta fen-
álló **C. Klemt**-féle
rolletta-gyár Braunau-
ban (Csehország). A czég
kellő jó működés és re-
fenenciák mellett az uta-
zóknak privát felek meg-
látogatásához szükséges
engedélyt is kieszközöl.

Gömbölyü tölgy szőlőkarók

2 méter hosszúságban :

I-ső rendü hegyezett ezre 44 kor.
I-ső rendü hegyezetlen ezre 40 kor.
II-od rendü hegyezetlen kihányás . . . ezre 30 kor.

Az első rendüek 3-4-5-6-7 centm. vastagak a
vékonyabb végükön. — A másodrendüek pedig 1 1/2,
1 1/4-2-2 1/4-2 1/2-2 3/4-3 centm. vastagok szintén a
vékonyabb végükön. — A karók szárazak és szépek.

Megrendelhető :

Hosszufalusy Andornál
Borsod-Nyéken.

Az árak a putnoki állomáson kocsiba rakva értendők.

Épületek, ingóságok, termények

tűzkár elleni biztosítására,

továbbá: élet- és járadék biztosítások felvételére

ajánlkozik :

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

kerületi ügynöksége

S.-A.-UJHELYBEN, a „Zemplén“ kiadóhivatalában.